

Nīlas zoss *Alopochen aegyptiaca* Linnaeus, 1766

Pīļu dzimta Anatidae

Sugas apraksts:

Nīlas zoss ir liela izmēra ūdensputns, kura ķermeņa garums ir 63–73 cm, spārnu izplētums 134–154 cm.

Pēc apspalvojuma dzimumi ir identiski, tēviņš izmēros ir nedaudz lielāks. Pastāv liela apspalvojuma variācija, dažiem putniem esot pelēcīgākiem vai brūnākiem, bet tas nav saistīts ar putnu vecumu vai dzimumu. Uz spārna liels balts laukums, kas redzams lidojumā vai putnam vēcinot spārnus satraukuma brīžos.

Kājas relatīvi garas, iesārtas, kakla vidusdaļā melns laukums (1. attēls).

Līdzīgas sugas:

Kopumā nesajaucama suga. Relatīvi līdzīgas var būt Sāmsalas dižpīles *Tadorna tadorna* un rudās dižpīles *Tadorna ferruginea*.

Dzīvotne:

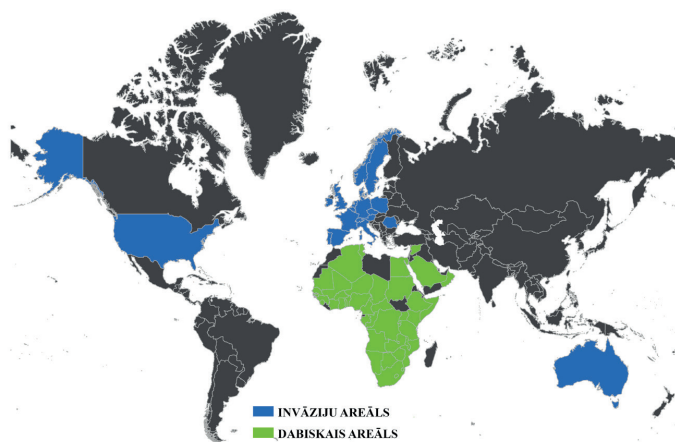
Apdzīvo dažādus saldūdens biotopus – lēni tekošas upes, ezerus, dīķus. Rietumeiropā bieži sastopama augsti urbanizētās vietās, parkos u.c.

Izplatība:

Dabīgais izplatības areāls ir Subsahāras Āfrika un Nīlas upes ieleja dažādos saldūdeņu biotopos pārsvarā atklātā ainavā (2. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi:

Dabiska ieceļošana nav konstatēta; tikai apzinātas introkcijas rezultātā un izbēgot no mājputnu kolekcijām.

2. attēls.
Nīlas zoss
*Alopochen
aegyptiaca*
izplatība.

FOTO: ANDRIS ZARINŠ

1. attēls. *Nīlas zoss*.

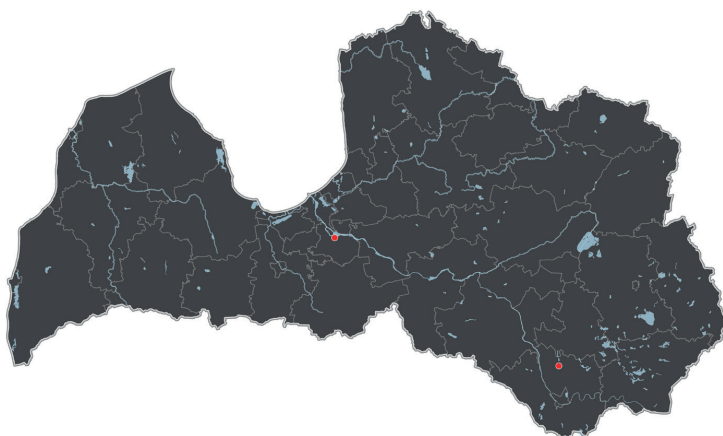
Izplatība Latvijā:

Latvijā līdz šim ir 2 novērojumi: 2015. gada vasarā Rīgas HES ūdenskrātuvē un Daugavpils novada Kalupes pagastā (3. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Pārlidojot, izbēgot no mājputnu kolekcijām vai veicot putnu apzinātu izlaišanu.

3. attēls.
Nīlas zoss
Alopochen
aegyptiaca
izplatība Latvijā.

Kanādas zoss *Branta canadensis* Linnaeus, 1758

Pīļu dzimta Anatidae

Sugas apraksts:

Kanādas zoss ir liela auguma zoss, kuras ķermeņa garums ir 76–110 cm, spārnu izplētums 127–185 cm. Tēviņš ir nedaudz lielāks nekā mātīte, vidēji par 10%. Tā ķermeņa masa ir 3,2–6,5 kg, mātītei 2,5–5,5 kg. Atkarībā no pasugas tās ķermeņa lielums un dažas apspalvojuma detaļas var būt atšķirīgas, tomēr tām visām ir kopīga galvenā iezīme – melns kakls un galva ar baltiem vaigiem un zodu, kas koši kontrastē ar samērā gaišo, pelēkbrūno ķermeņa apspalvojumu. Kanādas zoss knābis un kājas ir tumši pelēkas, aste melna, bet zemaste balta (1., 2. attēls).

Līdzīgas sugas:

Mazāka auguma Kanādas zosis ir samērā grūti atšķirt no Bafina zosīm *Branta hutchinsii*, kas saskaņā ar DNS rezultātiem 2010. gadā kā jauna suga tika atdalīta no Kanādas zoss. Bafina zoss ir būtiski mazāka nekā Kanādas zoss, ar smalkāku knābi un īsākām kājām. Bafina zoss ir Ziemeļamerikas zosu suga. Tā ligzdo tundrā, Aļaskas un Kanādas ziemeļos līdz Bafina salai, kā arī nelielā skaitā Grenlandē, kalnainos apvidos, ūdenstilpju tuvumā. Vizuāli līdzīga var būt arī Latvijā caurceļošanas laikā samērā bieži sastopamā baltvaigu zoss *Branta leucopsis*, kuras baros regulāri tiek novērotas arī migrējošās Kanādas zosis.

Dzīvotne:

Apdzīvo dažādus saldūdens biotopus – lēni tekošas upes, ezerus, dīķus. Migrācijas laikā barojas lauksaimniecības kultūrās, mitros un applūdušos zālajos kopā ar citām zosveidīgo putnu sugām.

FOTO: ANDRIS ZARINŠ

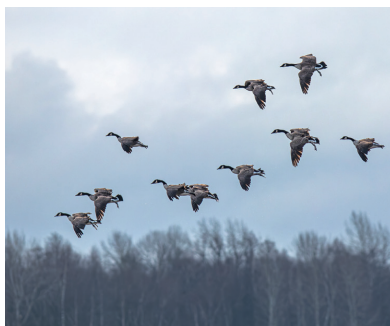
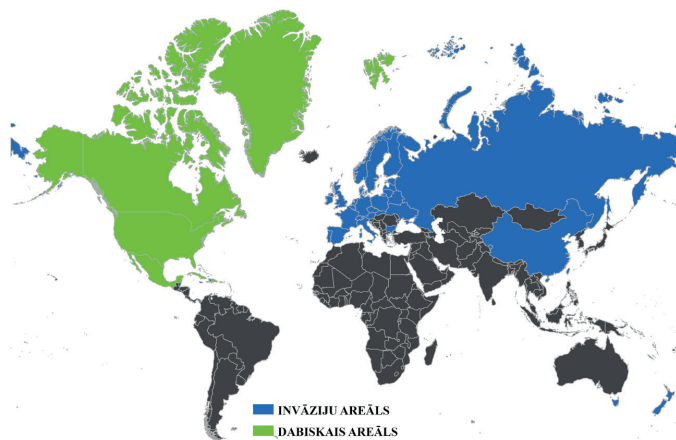

FOTO: EDGARS SMISLOVS

1. attēls. Kanādas zoss *Branta canadensis*.

3. attēls. Kanādas zoss *Branta canadensis* izplatība.

FOTO: EDGARŠ SMISLOVS

FOTO: EDGARŠ SMISLOVS

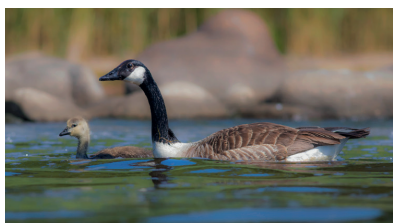

FOTO: EDGARŠ SMISLOVS

2. attēls. Kanādas zoss *Branta canadensis*.

Izplatība:

Dabīgais izplatības areāls ir ļoti plašs un aptver gandrīz visu Ziemeļameriku. Kanādas zoss ligzdo Kanādas un Aļaskas tundrā un mērenajā joslā, ligzdošanas teritorijai iesniedzoties ASV ziemeļdaļā. Tā ziemo Ziemeļamerikas dienvidu reģionos, Meksiku ieskaitot. Kanādas zoss ir introducēta daudzviet pasaulē: Britu salās, citviet Eiropā un Jaunzēlandē, no kurienes Kanādas zoss reizēm ieklejo Austrālijā (3. attēls).

Sugas izplatšanās veidi:

Kanādas zosis var sasniegt Eiropu arī dabiskā veidā (pasuga *Branta canadensis parvipes*, kas dabā sastopama Kamčatkas pussalā, Sibīrijas un Ķīnas austrumu reģionos). Izplatījusies izbēgot no mājputnu kolekcijām un apzināti introducējot medību saimniecībās.

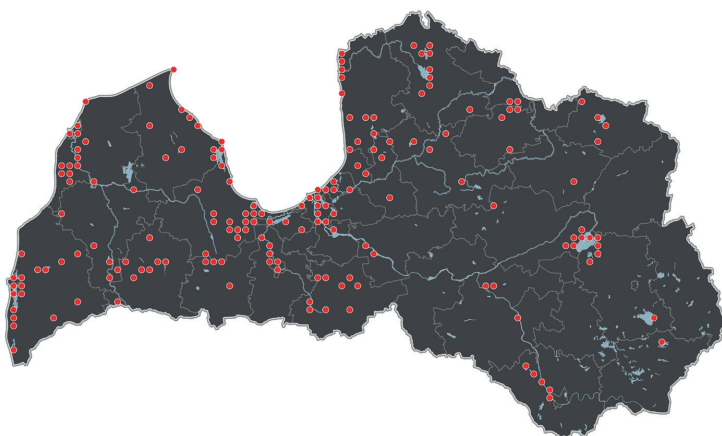
Izplatība Latvijā:

Pirmo reizi Latvijā konstatēta 1982. gada 17. janvārī, kad divi Somijā gredzenoti putni atrasti Vidzemes jūrmalā 35 km attālumā viens no otra. Visbiežāk Kanādas zoss tiek novērota pavasara migrācijas laikā martā – maijā. Ir zināmi vairāki novērojumi arī ziemas mēnešos. Pirmais ligzdošanas gadījums atzīmēts 1991. gadā Smārdes purva karjerā, kur atrasta ligzda ar olām, taču vēlāk vismaz viens no pāra putniem nošauts un ligzdošana vērtējama kā nesekmīga. Otrā ligzdošana pierādīta Ventspilī 2020. gada vasarā – Ventā novēroti 2 pieaugušie putni ar 5 jaunajiem. Trešā ligzdošana pierādīta Salacgrīvas apkaimē 2021. gada jūnijā – jūrmalā novērots viens pieaugušais putns ar trim mazuliem. Pāris Salacgrīvā turpināja ligzdot arī 2022. un 2023. gadā (4. attēls).

Sugas izplatšanās veidi iekšzemē:

Pārlidojot, izbēgot no mājputnu kolekcijām vai veicot putnu apzinātu izlaišanu.

4. attēls. Kanādas zoss *Branta canadensis* izplatība Latvijā.

Krāmera papagailis *Psittacula krameri* Scopoli, 1769

Papagaiļu dzimta Psittaculidae

Sugas apraksts:

Apspalvojums spilgti zaļš. Aste gara un smaila, augšpusē zilganzaļa. Knābis spilgti sarkans. Tēviņa raksturīgākā pazīme ir melns un rožaini sārns gredzens ap kaklu, kas izveidojas trīs gadu vecumā. Mātītei gredzens nav izteikts, kakls vienmērīgi zaļš. Garums 38–42 cm, no tiem astes garums 25 cm (1. attēls). Bieži apvienojas baros, kas pamanāmi pēc trokšņainās uzvedības. Samērā bieži izplatīta zilā morfa.

Līdzīgas sugas:

Vizuāli līdzīgs ir Aleksandrīna papagailis *Psittacula eupatria*; abām sugām savstarpēji pārklājas gan dabiskais sugas izplatības areāls, gan sugas introducētais areāls. Var sajaukt ar mūku papagaiļi *Myiopsitta monachus*, kurš izplatīts dažās Rietumeiropas pilsētās.

Dzīvotne:

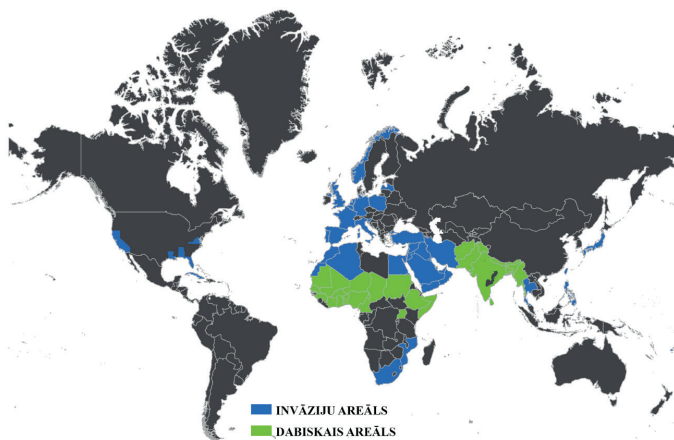
Dabiskajā izplatības areālā ekoloģiski plastiska suga, kas apdzīvo gan atklātus biotopus, gan tropu mežus. Introdētā populācija urbanizējusies, ligzdo pilsētu parkos, apdzīvotās vietās.

Izplatība:

Krāmera papagaiļa dabiskā vide ir Āfrikas un Āzijas ziemeņu tropu reģioni, Himalaju kalnu pakājē šie putni sastopami apmēram līdz 1600 metriem virs jūras līmeņa (2. attēls).

Sugas izplatīšanās veidi:

Pārlidojot, aizbēgot no eksotisko putnu kolekcijām vai veicot putnu apzinātu izlaišanu.

2. attēls. Krāmera papagaiļa *Psittacula krameri* izplatība.

FOTO: ANDRIS ZARINS

1. attēls. Krāmera papagaiļis *Psittacula krameri*.

Izplatība Latvijā:

Latvijā ir četri novērojumi Liepājā un Rīgā, viens no šiem novērojumiem ir pierādīts ar labiem foto (3. attēls). Ir ziņas vēl par dažiem citiem iespējamajiem novērojumiem (divas reizes Rīgā un vienu reizi Papē), bet šajos gadījumos sugas piederība nav noteikta droši.

Sugas izplatīšanās veidi iekšzemē:

Pārlidojot, izbēgot no eksotisko putnu kolekcijām vai veicot putnu apzinātu izlaišanu.

3. attēls. Krāmera papagaiļa *Psittacula krameri* izplatība Latvijā.

